

Briuselis, 2020 11 25
SWD(2020) 296 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

**dėl Europos duomenų valdymo
(Duomenų valdymo akto)**

[...]

{COM(2020) 767 final} - {SEC(2020) 405 final} - {SWD(2020) 295 final}

A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES lygmens?
Šia iniciatyva sprendžiama problema yra susijusi su tuo, kad dalijimasis duomenimis ES tebėra ribotas, nepaisant galimos tokio dalijimosi naudos ekonomikai ir visuomenei. Nustatytos trys pagrindinės šios problemos priežastys: – menkas pasitikėjimas dalijimusi duomenimis; – sunkumai pakartotinai naudojant tam tikrus viešojo sektoriaus duomenis ir renkant duomenis altruistiniais pagrindais; – techninės pakartotinio duomenų naudojimo kliūtys.
Ką reikėtų pasiekti?
Tikslas – didinti pasitikėjimą dalijimusi duomenimis, stiprinti mechanizmus, kuriais didinamas duomenų prieinamumas, ir šalinti technines pakartotinio duomenų naudojimo kliūtis. Tai padės užtikrinti galimybę naudotis duomenimis, skirtais ekonomikai (naujiems produktams ir paslaugoms kurti, didesniai efektyvumui užtikrinti) ir visuomenei (visuomenės uždaviniams spręsti). Iniciatyva siekiama sukurti pagrindą naujam europiniam duomenų valdymo būdui, kuris būtų alternatyva platformų modeliui, kurį šiuo metu siūlo technologijų milžinės.
Kokia yra papildoma veiksmų ES lygmeniu nauda (subsidiarumas)?
Nustačius bendras taisykles visose valstybėse narėse, iniciatyva padėtų užtikrinti, kad įmonės galėtų pasinaudoti vidaus rinkos teikiamomis galimybėmis ir siūlyti savo produktus bei paslaugas visoje ES. Įmonės ir mokslinių tyrimų organizacijos panašiomis sąlygomis galėtų gauti prieigą prie duomenų iš skirtingų valstybių narių.
B. Sprendimai
Kokiomis įvairiomis priemonėmis galima siekti tikslų? Ar yra tinkamiausia galimybė, ar jos nėra? Jei ne, kodėl?
Poveikio vertinime daugiausia dėmesio skirta keturioms intervencinėms sritims: didesnio viešojo sektoriaus duomenų pakartotinio naudojimo mechanizmai, pasitikėjimo duomenų tarpininkais didinimo priemonės, duomenų altruizmo palengvinimo priemonės ir Europos horizontaliųjų valdymo aspektų koordinavimo ir valdymo mechanizmo sukūrimas. Kiekvienos srities poveikio vertinime nagrinėtos neprivalomos alternatyvos, pavyzdžiui, gairės ar rekomendacijos, ir dvi griežtos teisinės nevienodo intensyvumo galimybės. Atlikus analizę padaryta išvada, kad negalima tikėtis, jog privalomos teisinės galios neturinčiomis priemonėmis bus sukurtas būtinas pasitikėjimas dalijimusi duomenimis įvairiose intervencijos srityse. Pavyzdžiui, duomenų altruizmui būdingas stiprus vartotojų apsaugos, kurios tikslus sunku pasiekti taikant tik neprivalomas priemones, aspektas. Dėl didesnio pakartotinio viešojo sektoriaus duomenų naudojimo pažymėtina, kad svarstytas ir centralizuotas, ir decentralizuotas pakartotinio duomenų naudojimo modelis. Kalbant apie priemones, kuriomis siekiama skatinti pasitikėjimą duomenų tarpininkais, galimybės skyrėsi dėl savanoriško ar privalomo ženklinimo ir (arba) sertifikavimo sistemos pobūdžio. Duomenų altruizmo srityje buvo įvertintos savanoriško sertifikavimo sistemos ir privalomos leidimų tvarkos galimybės. Europos horizontaliųjų valdymo aspektų koordinavimo ir valdymo mechanizmo sukūrimo galimybės apėmė savarankiškos teisinės institucijos sukūrimą ir įpareigojimą Komisijai sudaryti ekspertų grupę. Atlikus vertinimą prieita prie išvados, kad trijose intervencijos srityse pirmenybė teikiama mažesnio intensyvumo galimybei. Tačiau duomenų altruizmo atveju didesnio intensyvumo galimybė buvo palankesnė: valdžios institucijos suteiktas privalomas leidimas padėtų sukurti reikalingą pasitikėjimą

duomenų altruizmo mechanizmais. Duomenų tarpininkų ženklinimui ar sertifikavimui taip pat būtų galima taikyti didesnio intensyvumo privalomą sistemą, nes joje būtų nustatytos aiškos veiklos Europos duomenų rinkoje taisyklės, be to, ji padėtų didinti pasitikėjimą tokių tarpininkų paslaugomis.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų šalių nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

Valdžios institucijos palankiai vertina pastangas sudaryti palankesnes sąlygas viešajam sektoriui dalyvauti bendroje Europos duomenų erdvėje. Jie remia vieno langelio sistemą, skirtą pakartotiniam duomenų naudojimui, taip pat didesnę ES įstaigų vaidmenį nustatant prioritetinius standartus. Pramonės organizacijos, įskaitant MVĮ ir verslo asociacijas, pažymi standartizacijos ir sąveikumo svarbą ir pasisako už savanoriško sertifikavimo ir (arba) ženklinimo mechanizmą, skirtą duomenų tarpininkams. Akademinės ir mokslinių tyrimų institucijos remia tam tikrų viešojo sektoriaus duomenų pakartotinio naudojimo ir duomenų altruizmo skatinimą. Plačioji visuomenė remia bendrą duomenų strategiją ir altruistišką dalijimąsi duomenimis, taip pat techninių priemonių, suteikiančių žmonėms galimybę aktyviai dalyvauti duomenų ekonomikoje, diegimą.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei tokios nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Tinkamiausių priemonių kompleksas 2028 m. turėtų tiesioginį poveikį ES duomenų ekonomikai – 7,2–10,9 mlrd. EUR. Be to, iniciatyva būtų skatinamas veiksmingesnių duomenimis grindžiamų paslaugų ir naujų produktų, įskaitant dirbtinį intelektą, kūrimas. Tai būtų naudinga ne tik duomenų ekonomikai, bet ir ES ekonomikai bei visai visuomenei. Pavyzdžiui, ji padėtų iki 2027 m. padidinus gamybos našumą dėl daiktų interneto duomenų naudojimo sutaupyti 1,3 trln. EUR, o ES sveikatos sektoriuje – apie 120 mlrd. EUR per metus.

Kokios tinkamiausios galimybės sąnaudos (jei tokios nėra – pagrindinių galimybių)?

Ataskaitoje išsamiai nurodytos su kiekviena priemone susijusios išlaidos, kurias patiria atitinkami suinteresuotieji subjektai, įskaitant subjektus, kurie kuria duomenis ir kurie juos pakartotinai naudoja. Pavyzdžiui, taikant savanoriško ženklinimo sistemą duomenų tarpininkai, kad gautų ženklą, patirtų 20 000–50 000 EUR vienkartinį išlaidų.

Koks yra poveikis MVĮ ir konkurencingumui?

Supaprastinta prieiga prie viešojo sektoriaus duomenų MVĮ bus naudinga. Naujų duomenų tarpininkų nauda, kurią jie galėtų gauti iš klientų bazės, ir pajamos gerokai viršys sertifikavimo ir (arba) ženklinimo išlaidas.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administracijoms?

Valstybės narės, kurios dar nėra sukūrusios viešojo sektoriaus duomenų teikimo struktūrų, patirtų išlaidų. Tokia valstybė narė patirtų vidutiniškai 10,6 mln. EUR vienkartinį išlaidų, o pasikartojančios metinės techninės priežiūros išlaidos siektų 610 000 EUR. Tačiau šias išlaidas gerokai viršytų ekonominė nauda iš rinkliavų ir sutaupytų lėšų dėl didesnio efektyvumo (apskaičiuota, kad jų būtų sutaupyta 684 mln. EUR per metus).

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Geresnis duomenų naudojimas gali padėti geriau rūpintis sveikata ir didinti gerovę, kurti geresnę aplinką, aktyviau kovoti su klimato kaita ir teikti veiksmingesnes viešąsias paslaugas. Sveikatos priežiūros sektoriuje duomenys gali padėti sukurti geresnius ir labiau individualizuotus gydymo metodus. Judumo sektoriuje, be to, kad viešojo transporto naudotojai sutaupytų daugiau kaip 27 mln. valandų, dėl tikralaikės navigacijos būtų galima sutaupyti iki 20 mlrd. EUR per metus automobilių vairuotojų darbo sąnaudų. Tai sutrumpina eismo grūstys sugaištą laiką ir yra naudinga aplinkai, nes sumažėja išmetamo CO₂ kiekis ir

oro tarša.

Koks poveikis proporcingumo principui?

Ši iniciatyva – sistema, kuria sudaromos sąlygos ES dalytis duomenimis. Ji yra proporcinga siekiamiems tikslams ir leidžia lanksčiai taikyti papildomas priemones nacionaliniu ir sektorių lygmenimis.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus peržiūrėta?

Politika bus peržiūrėta po 4 metų.